

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
Економічна і соціальна географія України

Обсяг	5 кредитів ЄКТС / 150 годин
Семестр, рік навчання	семестр 6, рік навчання - 3
Дні, час, місце	згідно з розкладом
Викладач (і)	Анатолій Молодецький , кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	+38(097)-531-02-52
E-mail:	molodetskiy59@gmail.com
Робоче місце	геолого-географічний факультет, кафедра економічної та соціальної географії і туризму (ауд.99)
Консультації	очні консультації: згідно з графіком, затвердженим на засіданні кафедри онлайн-консультації: телефон, соціальні мережі

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом.

Інші види комунікації: консультація за розкладом

e-mail: molodetskiy59@gmail.com

телефон: +38(097)-531-02-52

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є галузева структура економіки України, територіальні та просторові особливості розміщення господарства.

Пререквізити. Курс спирається на попереднє знайомство здобувачів освіти з курсами теоретичного спрямування з географії, природоохоронні дисципліни.

Постреквізити курсу.

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни вивчаються під час магістерської підготовки.

Мета викладання курсу: отримання здобувачами освіти компетентностей, необхідних для практичної роботи у закладах загальнодержавного, регіонального та місцевого управління з теоретичних та

прикладних аспектів сучасної економічної, соціальної та політичної географії України, усвідомлення її місця в світі згідно з природно-ресурсним, соціально-демографічним та воєнно-політичним потенціалом.

До **завдань** курсу належить: 1) Познайомити здобувачів освіти з місцем країни в світових параметрах та на континентальному рівні; 2) Надати здобувачам навички аналізу та інтерпретації кількісних та якісних характеристик природних ресурсів, економіки та соціальної сфери України; 3) Надати здобувачам компетентності з аналізу інформаційних джерел та польових досліджень для подальшого використання у практиці діяльності органів управління та громадських організацій; 4) Навчити здобувачів правильно орієнтуватися у стані та перспективах територіальної організації населення та господарства на регіональному та муніципальному рівнях; 5) Надати здобувачам знання з засад територіальної організації власного бізнесу у місцевих умовах.

Очікувані результати навчання.

За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен вміти:

- пояснювати закономірності організації географічних процесів на території країни;
- збирати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел в сфері географічних наук та у відповідності до територіальної специфіки країни;
- аналізувати склад і будову природних та суспільних процесів у відповідності до фахової спеціалізації щодо різних рівнів просторово-часових масштабів;
- застосовувати знання цілей сталого розвитку та можливостей своєї сфери для досягнення поставленої мети в межах України та її територіальних складових.
 - застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації;
 - планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати дослідження.
- пояснювати закономірності організації географічних процесів на території країни;
 - збирати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел в сфері географічних наук та у відповідності до територіальної специфіки країни;
 - аналізувати склад і будову природних та суспільних процесів у відповідності до фахової спеціалізації щодо різних рівнів просторово-часових масштабів;
 - застосовувати знання цілей сталого розвитку та можливостей своєї сфери для досягнення поставленої мети в межах України та її територіальних складових.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс складається з лекцій (40 год.), практичних занять (20 год.) та самостійної роботи здобувачів (90 год.) на денному відділенні.

Основою підготовки є засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять, а також самостійна підготовка.

В рамках самостійної роботи здобувача передбачено виконання курсової роботи обсягом 30 год.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика населення, господарства і соціальної сфери України.

Тема 1. Місце України в світі. Загальні характеристики території, населення, господарства. Макроекономічні та демографічні показники за статистичними джерелами ООН, Європейської Ради та національних статистичних установ.

Тема 2. Історичні особливості формування сучасної території держави. Динаміка змін територіально-адміністративного та політико-адміністративного устрою за час існування державних утворень на сучасних теренах України.

Тема 3. Населення. Головні риси демографічної структури. Загальні та регіональні риси демографічних показників.

Тема 4. Етнічний склад населення. Історичні відмінності у формуванні етнічної структури. Особливості конфесійного складу населення на різних історичних етапах та у сучасних умовах.

Тема 5. Урбанізоване та руральне населення. Головні екістичні характеристики. Найбільші міста та їх географічна характеристика. Особливості сільського розселення в різних регіонах.

Тема 6. Соціальна структура населення. Професійний склад та його динаміка. Структурна диференціація доходів різних соціальних верств.

Тема 7. Електоральна географія України. Особливості виборчої системи та сплав регіональної специфіки на електоральні вподобання населення за роки незалежності та демократичних реформ.

Тема 8. Структурні співвідношення у господарстві України. Провідні сектори. Вплив історичних та природних факторів на структуру господарства. Структура валового національного продукту та його динаміка.

Тема 9. Паливно-енергетичний комплекс. Добувні та обробні кластери. Роль природних ресурсів та застосування сучасних технологій розвитку видобутку та використання палива. Електроенергетика та її структура.

Тема 10. Комплекс металургійних виробництв. Ресурсна база. Співвідношення чорної та кольорової металургії. Експортний потенціал комплексу.

Тема 11. Машинобудівний комплекс. Провідні виробництва. Значення аерокосмічних, транспортних та сільськогосподарських кластерів.

Тема 12. Агропромисловий комплекс. Рослинництво і тваринництво у сільському господарстві. Особливості переробних кластерів та нерівномірність їх розвитку. Експортний потенціал комплексу.

Тема 13. Транспортний комплекс України. Структура залізничного, автомобільного, водного, авіаційного та трубопровідного транспорту. Транзитність та мембранність територій.

Тема 14. Рекреаційно-туристичний комплекс. Структурні компоненти та спеціалізація. Нерівномірність розвитку та залежність від інших сфер господарства.

Змістовий модуль 2. Суспільно-географічне районування території України

Тема 15. Методологічні підходи до районування території України. Етапи формування економічних районів. Політична складова районування.

Тема 16. Спеціалізація та рівні суспільного розвитку районів країни. Нерівномірність розподілу природних та соціально-економічних ресурсів. Подолання дисбалансу розвитку районів шляхом бюджетно-економічної політики.

Тема 17. Індустріальний схід країни. Донецький, Придніпровський та Слобожанський райони.

Тема 18. Аграрно-індустріальний захід країни. Карпатський, Поліський, Подільський райони.

Тема 19. Центр країни. Столичний та Центральний райони.

Тема 20. Аграрно-рекреаційний південь країни. Причорноморський район.

Перелік рекомендованої літератури

Основна

1. Заставний Ф.Д. Географія України. У 2-х кн. / Ред. М. П. Парцей. Львів: Світ, 1994. 472 с.
2. Ковтун В.В., Степаненко О.В. Міста України. Економіко-географічний довідник. К. АРС, 2020. 279 с.
3. Молодецький А.Е. Соціально-економічна географія України. Кваліфікаційний мінімум географічних назв. Одеса: ТЕС, 2019. 86 с.
4. Поповкін В.А., Калитенко А.П. та ін. Аванпроект економічного районування України. К: Нац ін-т стратегічних досліджень. 2017. 90 с.
5. Соціально-економічна географія України/ Ред.О.І.Шаблій. Львів: Світ, 2016. 640 с.

Методичні вказівки:

Методичні вказівки з оформлення та представлення до захисту курсових робіт студентів спеціальності 106 Географія [електронний ресурс] / укладачі М. В. Адобовська, А. О. Буяновський, В.В. Яворська, А.М. Шашеро. Одеса: ОНУ, 2023. 66 с.

Додаткова

1. Довкілля України 2022. <https://ukrstat.gov.ua> >publ1_u
2. Зовнішньоекономічна діяльність 2023. <https://buhplatforma.com.ua>>article
3. Статистичний збірник "Регіони України".2021. <https://stat.ua>>sites>files
4. Статистичний щорічник України 2022. <https://ukr.stat.gov.ua>>arch_zov_2b
5. Україна в цифрах 2022 <https://ukrstat.gov.ua>>druk>kf_u

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань, захист результатів практичних робіт, тестування (бланкове або комп'ютерне), оцінювання виконання практичних навичок та ін.

Форми і методи підсумкового контролю: іспит, курсова робота.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1-T5	T6-T10	T11-T14	T15-T17	T18-T20	30	100
2	2	2	5	5		
Контр.тестування 28 балів			Контр.тестування 30 б.			
			Самостійна робота 12 балів			

Захист курсової робота оцінюється за 100-бальною шкалою ЄКТС та національною системою з окремою заліковою відомістю. Вимоги до оформлення та критерії оцінювання курсової роботи надаються здобувачам окремою методичною розробкою.

Самостійна робота студентів

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді тестів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних опитувань. Увесь обсяг СР містить завдання, які вимагають від студента систематичної самопідготовки.

В рамках самостійної роботи здобувача передбачено виконання курсової роботи. Вимоги до оформлення та критерії оцінювання курсової роботи надаються здобувачам окремо.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

Підсумковий письмовий контроль здійснюється в аудиторії, у разі відсутності або низького результату перескладається одноразово протягом

двох тижнів в день планової консультації. У разі недотримання політики щодо дедлайнів та перескладання контрольні заходи вважаються не зданими.

Політика щодо академічної доброчесності: курс передбачає написання курсової роботи, який буде перевірений на дотримання академічної доброчесності, що регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І.І.Мечникова»

https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/acad_council/polozhennya-antiplagiat-2021.pdf

Політика щодо відвідування та запізень: відвідування лекцій – вільне, практичних занять – обов’язкове, запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються.

Мобільні пристрої: допускається використання смартфона, планшету або іншого пристрою з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії: студент повинен дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу.